រឿងព្រះមហោសថ

Tome II
Roeung - Preah Mohosoth
R. le 12-12-5
RÉGIE DU DÉPÔT LÉGAL
INDOCHINE FRANÇAISE

ARCHIVES NATIONALES
REGIE DU DEPOT LEGAL

ARCHIVES NATIONALES
COTE 13-61-593

ពេលមួយទៀតព្រះរាជាទ្រង់ឲ្យអាមាត្យយកពស់ញី ១, ឈ្មោល ១, ឲ្យយកទៅឲ្យសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនិងមហាជនទាំងពួងថា: មានព្រះបន្ទូលត្រាស់ថា: ឲ្យយើងនាំពស់ទាំងពីរមកឲ្យអ្នក ទាយតើពស់ណាញី, ពស់ណាឈ្មោល, សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនិងអ្នកស្រុកស្តាប់ហើយ ក៏សួរទៅ

ព្រះមហោសថៈទៀត មហោសថឃើញពស់នោះហើយ ទ្រង់ស្គាល់មួយរំពេច ដោយហេតុថា: ពស់ឈ្មោលនោះ កមានកន្ទុយធំ ក្បាលធំ សមទឹងក្អែក ហើយមានខ្ទតកនោះធំវិញ ឯពស់ញីនោះសោតមានកន្ទុយនោះតូចស្គួច មានខ្ទតកនោះវែងក្អែកតូច ខ្ទតកនោះគេបមិនកើតធំវិញទេ ហេតុនោះទើបព្រះពោធិសត្វដឹង ទើបប្រាប់ទៅអ្នកផងថា: ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ នេះពស់ញីនេះពស់ឈ្មោលហើយនិយាយសារសព្វដូចបាននិយាយមកខាងលើនេះស្រាប់ ៗ ទើបពួកសេនាទៅទូលព្រះរាជាធិរាជតាមដំណើរ ព្រះរាជាស្តាប់ហើយមានព្រះទ័យសោមនស្សជាខ្លាំង ទើបប្រាប់ទៅអាចារ្យសេនកទៀត អាចារ្យសេនកនៅតែមិនទាន់ឲ្យយកមកដូចមុនទៀត ។

សម័យថ្ងៃមួយព្រះមហាក្សត្រាធិរាជ និងអាចារ្យទាំង ៤ ព្រឹជអា-មាត្យម្នាក់នាំពត៌មានទៅកាន់កន្លែងសិរិវឌ្ឍ មួយអង្គើជាមួយនឹងមហាជនទាំងឡាយ ជាប្រតិមានព្រះបន្ទូលដ៏ពិសេសត្រាស់បង្គាប់មកកាន់អ្នកឲ្យរកគោដុះស្នែងត្រង់ជើង មានបូដុះលើក្បាលស្រែកពេទ្កន្ទមួយរាត្រីបីដងឲ្យបាន បើរកគោដូច្នោះបានហើយឲ្យនាំទៅថ្វាយនោះក៏គត់ទោសថាបើរកពុំបានទេនឹងត្រូវមានទោស ៗ សិរិវឌ្ឍសេដ្ឋីជាមួយនឹងអស់មហាជនទាំងឡាយពិចារណាមិនយល់សេចក្តីប្រស្នានោះឡើយ ក៏មកសួរព្រះមហោ-សថអ្នកប្រាជ្ញ ១ ព្រះអង្គអាចពិចារណាប្រស្នានោះ ដោយប្រាជ្ញាចិត្តយល់មួយរំពេច ក៏ពោធិសត្វនិយាយប្រាប់ទៅថា: អ្នកទាំងឡាយចូរជ្រើស

រើសេះកមាន់មួយ ដៀតមាន់ខ្វាយនូវដើមលោកហៅថាស្នែង, មានសិរ នៅលើលោកហៅថាបួ, ជាតែងរងាវមួយយប់បីដងលោកហៅថាពេល១ យប់បីដងវិញ. ពួកមហាជនឮដូច្នោះហើយក៏រកមាន់នាំទៅថ្វាយព្រះ មហាក្សត្រិយ៍ស្ដេចក៏មានព្រះរាជហឫទ័យ ត្រេកអរយ៉ាងក្រៃលែង ៗ

មានរឿងមួយទៀតថា, ព្រះរាជាទ្រង់បង្គាប់ឲ្យសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី យកកែវវិលជុំចគុចខ្វៅ ដែលមានគេជោតខ្សែពីបុរាណ តែដាច់អស់ ទៅឲ្យបញ្ចូលខ្សែថ្មីទៀត បើបញ្ចូលមិនបានព្រះអង្គនឹងដាក់ទណ្ឌកម្ម ជាទម្ងន់ ឯសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី នឹងមនុស្សទាំងអស់ មិនអាចហ៊ានបញ្ចូល ខ្សែក្នុងកែវនោះបានឡើយ ក៏បបួលគ្នាទៅកាន់សំណាក់ព្រះពោធិសត្វ ដំរាបតាមដំណើរសព្វគ្រប់ ព្រះអង្គក៏ពិចារណាដឹងមួយរំពេច ទើបប្រាប់ ទៅថា: ចូរអ្នកកុំព្រួយបារម្ភឡើយ ខ្ញុំនឹងបញ្ចូលខ្សែក្នុងកែវនេះឲ្យបាន ដោយងាយ ព្រះអង្គឲ្យយកទឹកឃ្មុំមកលាបត្រង់រន្ធកែវនោះទាំងសងខាង ហើយឲ្យវេញសូត្រថ្មីល្អ លាបទឹកឃ្មុំត្រង់ចុងសូត្រនោះ ហើយឲ្យ បញ្ចូល ត្រង់រន្ធប្រហោងកែវនោះបន្តិច ទើបយកទៅដាក់ត្រង់រន្ធ ស្រមោច ៗ ឯស្រមោចទាំងឡាយ ដល់ធុំក្លិនទឹកឃ្មុំក៏ចេញមកពី រន្ធពាំនាំខ្សែសូត្រនោះ ទាញចូលទៅក្នុងរន្ធ លេចចុងខ្សែឯខាងម្ខាង វិញ ព្រះមហោសថ ដឹងដូច្នោះហើយព្រះអង្គយកកែវនោះមកឲ្យយកទៅ ថ្វាយព្រះរាជា ៗ ទ្រង់ជ្រាបថា: ព្រះមហោសថជាអ្នកប្រាជ្ញអាចបញ្ចូល ខ្សែក្នុងកែវបានដូច្នេះហើយ ក៏មានព្រះរាជហឫទ័យរីករាយជាពន់ពេក ។

សម័យមួយជាខាងក្រោយមកទៀត ព្រះរាជាឲ្យយកគោឈ្មោល ឲ្យស៊ីសណ្តែកនោះច្រើន ធ្វើឲ្យគោនោះហើមពោះធំក្រៃ ឲ្យសក ស្នែងឲ្យខ្ចី យកក្រមៀតជូតខ្លួនគោនោះឲ្យមានសម្បុរលឿងល្អ រួចឲ្យ យកទៅឲ្យសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី ព្រមទាំងអ្នកស្រុក ប្រាប់ថា: ព្រះរាជាឲ្យយក គោនេះមក ដ្បិតគោនេះចាស់ផ្ទៃកើតកូនមិនរួចរាង់៧ថ្ងៃហើយចូររក

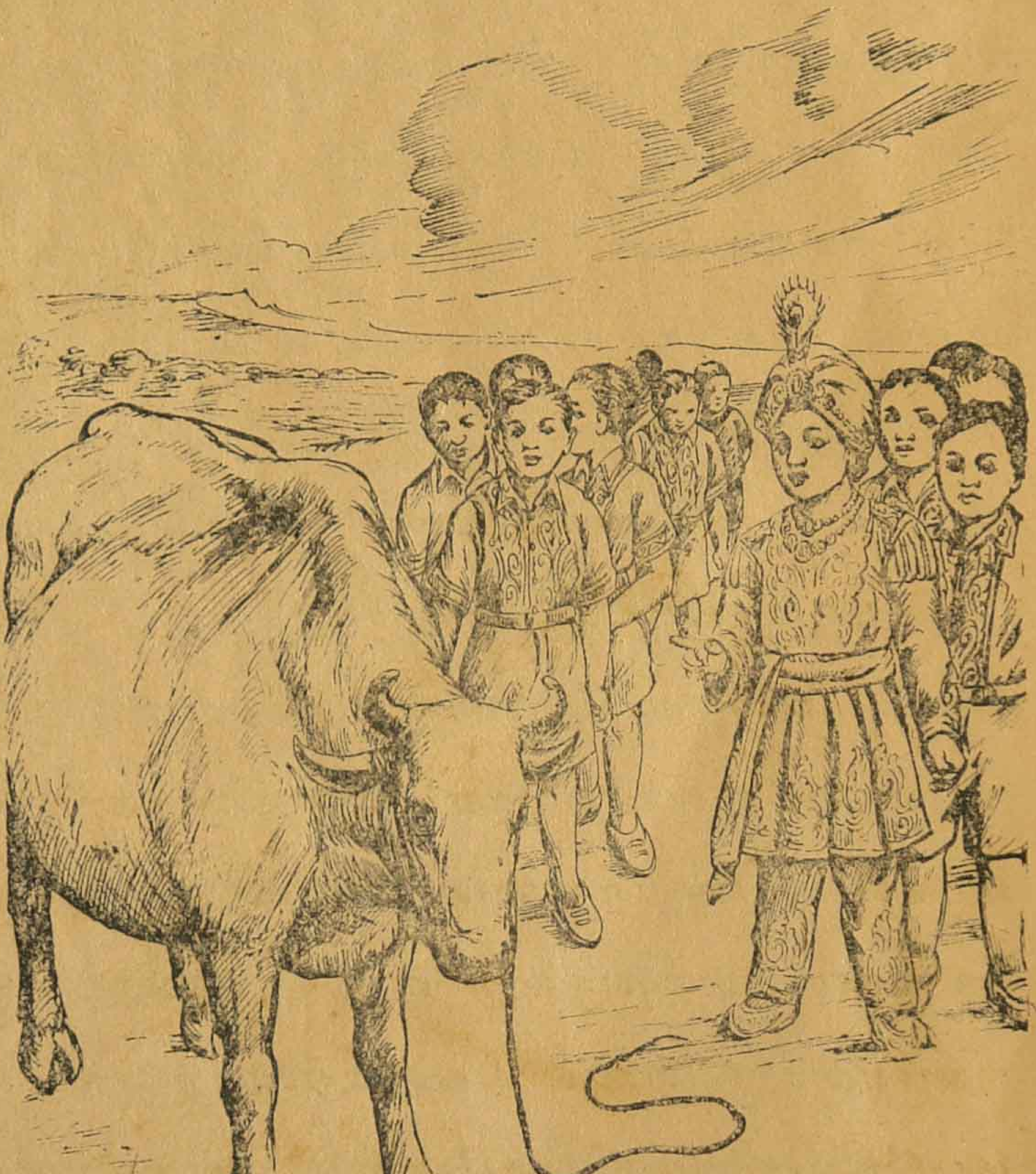

ឆ្មបមើលគោនោះ បើរកមិនបាន ទ្រង់នឹងដាក់ទោសជាទម្ងន់ ឯសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី និងអ្នកស្រុកគិតពិចារណា រកពុំឃើញ ក៏ទៅដំរាបដល់ព្រះមហោសថ ព្រះអង្គក៏ពិចារណាដូច្នេះថា: មានតែគិតតបប្រស្នាទៅវិញ ទើបព្រះអង្គឲ្យទៅហៅមនុស្សម្នាក់ដែលមានសំដីថ្មីមាត់ អាចនិយាយការបានមក ព្រះអង្គក៏ប្រាប់ថា: អ្នកឯងចូរទៅកាន់ព្រះរាជនិវេសន៍ កាលបើជិតដល់ អ្នកឯងនឹងស្រាយសក់បុះលើស្មា យកដៃគក់ទ្រូងស្រែកទ្រហោយំ បើអ្នកណាសួរកុំស្តី បើព្រះរាជាសួរសឹមអ្នកឯងលើកដៃក្រាបថ្វាយបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសមតិទេព ឪពុកខ្ញុំព្រះអង្គ មានគភ៌ជំណាស់ល្មមនឹងប្រសូតកូនហើយ ឥឡូវប្រសូតពុំរួចរាប់ថ្ងៃ ឥតឆ្មបណាមើលបានឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គមានតែព្រះអង្គជាទីពឹងពំនាក់ ឥឡូវនេះសូមព្រះអង្គជួយរកកូនអំពីផ្ទៃឪពុកខ្ញុំផង ព្រះរាជាមុខងាមានព្រះរាជឱង្ការថា: អានេះឆ្កួតទេឬ អញមិនដែលឮប្រុសណាមានកូនដូចពាក្យប្រស្នានេះឡើយ បើដូច្នេះឯងក្រាបទូលវិញថា: បពិត្រព្រះនរបតី បើប្រុសមិនដែលមានប្រសូតកូនដូច្នោះ តើហេតុអ្វី ? ក៏ព្រះអង្គឲ្យយកគោឈ្មោលទៅឲ្យសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី និងអ្នកស្រុក ឲ្យធ្វើគោនោះឲ្យប្រសូតកូន ? បើឪពុកខ្ញុំព្រះអង្គមិនដែលមានប្រសូតកូន គោឈ្មោលក៏មិនដែលមានប្រសូតកូនដែរ ៗ បុរសនោះស្តាប់ព្រះមហោសថ ផ្តាំសព្វគ្រប់ហើយ ក៏ទៅ

ធ្វើបប្រស្នាដូចព្រះមហោសថផ្ដាំនោះឯង ,   ព្រះរាជាត្ឫះហើយសួរថា: អ្នកណាអាចរិះគិតប្រស្នាមកដូច្នេះ? បុរសនោះក្រាបទូលថា:ព្រះមហោសថអ្នកប្រាជ្ញ ព្រះរាជាក៏មានព្រះរាជហឫទ័យត្រេកអរក្រៃពេក ។

ដល់សម័យខាងក្រោយមក ព្រះរាជាបង់ល្បងមហោសថទៀត ក៏ប្រើរាជអាមាត្យឲ្យទៅប្រាប់សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនិងអ្នកស្រុកទាំងអស់ថា ព្រះរាជាឲ្យដណ្ដាំបាយ តែហាមមិនឲ្យយករបស់ ៨ មុខគឺ: អង្ករ ១, ឆ្នាំង ១, ទឹក ១, ឧស ១, បង្ក្រាន ១, ភ្លើង ១, មិនឲ្យស្រីដណ្ដាំ ១, មិនឲ្យប្រុសដណ្ដាំ ១, បើបានបាយហើយ កុំឲ្យដើរតាមផ្លូវ ស្រាប់តែបានបាយថ្វាយព្រះអង្គតែម្ដង បើធ្វើដូច្នេះ ទើបរួចទោស បើមិនធ្វើដូចព្រះបង្គាប់នេះទេ ព្រះអង្គនឹងដាក់ទណ្ឌកម្មជាទម្ងន់ ។ ឯសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនិងអ្នកស្រុកទាំងអស់ ក៏គិតរកប្រស្នានេះពុំឃើញឡើយ ទើបនាំគ្នាទៅជំរាបដល់ព្រះមហោសថ ព្រះអង្គក៏ពិចារណាដំណើរមួយរំពេចទើបប្រាប់ថា: អ្នកទាំងឡាយកុំភ័យអ្វី ប្រស្នានេះងាយទេតើ! ដែលស្ដេចមិនឲ្យយកអង្ករនោះគឺ: ឲ្យយកស្រូវស្រងែវិញ, ដែលមិនឲ្យយកទឹកនោះ គឺឲ្យយកសន្សើមវិញ, ដែលមិនឲ្យយកឆ្នាំង គឺយកខ្ទះវិញ, ដែលមិនឲ្យយកបង្ក្រានគឺឲ្យយកឈើបោះធ្វើជា:តាវិញ ។ ដែលមិនឲ្យយកភ្លើងគឺឲ្យរៀរភ្លើងប្រក្រតី ឲ្យយកឬស្សីមកពួតយកភ្លើងជាថ្មីវិញ, ដែលមិនឲ្យយកឧសគឺឲ្យយកស្លឹកពេលមកដុតវិញ, ដែលមិនឲ្យប្រុសឬស្រីដណ្ដាំនោះ

គឺឲ្យមនុស្សខ្វើយដណ្ដាំវិញ , ដែលមិនឲ្យដើរតាមផ្លូវ គឺឲ្យដើរកាត់ តម្រោយដើនដើរ ! សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនឹងមនុស្សទាំងអស់ ក៏ខ្វល់ខ្វាយធ្វើតាម បង្គាប់ រួចហើយក៏យកទៅថ្វាយព្រះរាជា ៗ ឃើញម្ហូបឆ្ងោះហើយក៏សួរថា: អ្នកណាកាប់កាត់ប្រស្នានេះ អ្នកបម្រើក្រាបទូលថា: ព្រះមហោសថ ព្រះរាជាក៏មានព្រះទ័យសោមនស្សជាពន់ពេក ។

មានសម័យក្រោយមក ព្រះរាជាល្បងព្រះមហោសថទៀត ទ្រង់ក៏ ប្រើរាជអាមាត្យ ឲ្យនាំដំណឹងទៅប្រាប់សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនោះថា: ព្រះ ករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតបង្គាប់ថាឲ្យសេដ្ឋីនឹងអ្នកស្រុកទាំងអស់វេញពួរខ្សាច់ ប៉ុដើម្បីយកទៅផ្លាស់ពួរចាស់ដែលកណ្ដុរកាត់ បើមិនធ្វើដូចព្រះអង្គបង្គាប់ នឹងត្រូវទោសជាទម្ងន់ ៗ សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី នឹងពួកមហាជនរកប្រស្នានេះ មិនឃើញក៏នាំគ្នាជំរាបដល់ព្រះមហោសថ, ព្រះអង្គរិះគិតដោយប្រាជ្ញាថា មានតែតបប្រស្នាទៅវិញ ទើបបានទើបប្រាប់ថា: អ្នកទាំងអស់កុំភ័យ ចូររក មនុស្សដែលមានសំដីថ្លៃមាត់ បាន ៣-៤ នាក់ លុះបានហើយទ្រង់បង្គាប់ ថា អ្នកទាំងឡាយចូរទៅក្រាបទូលព្រះរាជាថា: បពិត្រព្រះឧបតិសិរីវឌ្ឍ- សេដ្ឋី ទឹងអ្នកស្រុកទាំងអស់ មិនដឹងវិញពួរខ្សាច់ប៉ុនណាធំឬតូចឡើយ ហេតុនេះសូមព្រះអង្គ ឲ្យពួរខ្សាច់ចាស់ដែលសល់ពីកណ្ដុរកាត់ ទោះតិចក្ដី ច្រើនក្ដី យើងខ្ញុំនឹងយកទៅធ្វើជាក្បួន វេញឲ្យដូចពួរចាស់នោះ បើព្រះមហា ក្សត្រមានព្រះបន្ទូលថា ប្រស្តង់អើយពួរខ្សាច់មិនដែលមានទេ , អ្នកទាំង

អស់គ្នាត្រូវទូលទៀតថា បើពួកខ្លាចអំពីបូពណាមិនមានដប់ដោះ តើហេតុអ្វីក៏ព្រះអង្គ ឲ្យសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី នឹងអ្នកស្រុកវេញពួកខ្លាចដប់ដោះ បុរសទាំងនោះស្ដាប់ហើយ ក៏នាំព្រះមហោសថទៅទូលព្រះរាជាតាមបង្គាប់, ព្រះរាជាសួរថា អ្នកណាអាចដោះប្រស្នាតបមកដប់ដោះ បុរសទាំងនោះប្រាប់ថា គឺព្រះមហោសថ ជាបុត្ររបស់សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី ប្រើខ្ញុំទាំងអស់ឲ្យនាំប្រស្នាមកក្រាបទូល ព្រះរាជាក៏មានព្រះទ័យរីករាយជាគេយោភាព ។

ដល់សម័យក្រោយមកទៀត ព្រះរាជាប្រើរាជអាមាត្យម្នាក់ទៅប្រាប់សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីថា: ព្រះរាជាមានបំណងនឹងស្រង់ទឹកស្រះ ដ្បិតទ្រង់ត្រាស់ថា: មហោសថកូនអ្នកបានជីកស្រះធំ មានទឹកថ្លានឹងផ្កាឈូករន្ទាលត្រាលនៅកេសពុះស្គាយ ហេតុនេះទ្រង់ឲ្យអ្នកលើកស្រះនោះឲ្យបានទាំងទឹកទាំងឈូក ឆាប់ប្រញាប់ទៅថ្វាយ បើអ្នកធ្វើមិនបានតាមបង្គាប់នឹងមានទោសជាទម្ងន់ ។ សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី គិតមិនឃើញទៅសួរព្រះពោធិសត្វ ៗ ព្រហើយក៏ត្រិះរិះថា: មានតែតបប្រស្នាទៅវិញទើបបាន ព្រះអង្គឲ្យរកមនុស្សមានសំដីប៉ិនប្រសប់ប្រើនគ្នាមកដល់ ទ្រង់បង្គាប់ថា: ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ ចូរគ្នាយើងទៅលេងទឹកឲ្យមានភ្នែកក្រហម ឲ្យមានសក់ទទឹក មានខ្លួនប្រឡាក់ផុក មានដៃកាន់ព្រត់បុព្វ ដំបងប្រទង់អង្រែ រត់ទៅកាន់ព្រះរាជវាំង ដល់ហើយបង្គំទូលថា: បពិត្រព្រះភូមិន្ទ្រ ព្រះអង្គប្រើរាជអាមាត្យទៅ ឲ្យសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនាំស្រះមកថ្វាយព្រះអង្គនោះ យើង

ខ្ញុំក៏បានយកព្រឹត្តទឹងតូចង៍ក្រៀកក្រញាញមក ស្រះនោះធ្លាប់នៅព្រៃមិនដែលស្គាល់មនុស្សម្នាមហាជន ទឹងរទេះសេះដំរេ លុះមកឃើញស្រាប់តែក្ងាកផ្អើលភ័យបំរះទៅមក ៗ ដាច់ព្រ័តតួខ្លួខ្លួអស់ ស្ទុះរត់រួចទៅវិញ ឥឡូវនេះយើងខ្ញុំមកសុំស្រះញីមួយអំពីបុរាណ ដែលធ្លាប់ជួកមិនខ្លាចមនុស្ស យកទៅធ្វើជាធ្នាក់ យើងខ្ញុំទឹងនាំស្រះនោះជាមួយនឹងស្រះញីមកថ្វាយព្រះអង្គ បើព្រះរាជាមានឧក្ការថា: អញមិនដែលឮស្រះមានញីឈ្មោល ហើយយកស្រះញីទៅភាក់យកស្រះឈ្មោលដូចសំដីប្រស្គង៍នេះ អ្នកទាំងឡាយត្រូវក្រាបទូលថា: បើព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាមិនដែលមានដូច្នេះ ហេតុអ្វីក៏ព្រះអង្គប្រើសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋឲ្យនាំស្រះមកថ្វាយព្រះអង្គ បើចង់ឲ្យនាំស្រះញីទៅបាន ៗ ទើបនាំស្រះឈ្មោលមកថ្វាយព្រះអង្គបាន ៗ ពួកមហាជនក៏ធ្វើតាមបង្គាប់ ហើយទៅឆ្លើយប្រស្នាតបនឹងព្រះរាជាតាមព្រះមហោសថ ព្រះរាជាឮហើយក៏សួរថា: អ្នកណាអាចដោះស្រាយប្រស្នានេះតបមក មហាជនក្រាប់ថាព្រះមហោសថប្រើយើងខ្ញុំមកដោះប្រស្នាព្រះអង្គ ព្រះរាជាក៏មានព្រះទ័យត្រេកអរក្រៃលែង ៗ

ក្នុងសម័យក្រោយមកទៀត ព្រះរាជាប្រើរាជសាមាត្យទៅប្រាប់សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋថា: ព្រះរាជាមានបំណងនឹងប្រពាឧទ្យាន ឯឧទ្យានព្រះអង្គ មានឈើចាស់ជ្រុះស្លឹកធ្លាក់ចុះអស់ហើយ ហេតុនេះឲ្យអ្នកនាំឧទ្យានថ្មីឲ្យមានឈើធំ ៗ នឹងផ្កាកែស្គុះស្គាយនាំទៅថ្វាយ បើមិនធ្វើ

តាមបណ្ដាប់ទឹង ត្រូវមានទោសជាទម្ងន់ ៗ សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនឹងអ្នកស្រុកទាំងអស់ ក៏ទៅជំរាបព្រះមហោសថៗ ទ្រង់ពិចារណាប្រស្នានេះថា: មានតែអញគិតធ្វើប្រស្នាតបទៅវិញទើបបាន ហើយព្រះអង្គប្រើមហាជនទៅដោះប្រស្នានឹងព្រះរាជា ដូចជាប្រស្នាកង្វៀងដែលព្រះរាជាឲ្យនាំស្រះ ៗ មហារាជជ្រាបសេចក្ដីសព្វគ្រប់ ក៏មានព្រះរាជហឫទ័យរីករាយយ៉ាងក្រៃលែង ៗ ព្រះរាជាក៏ទ្រង់សួរអាចារ្យសេនកថា: អើ ! លោកអាចារ្យបើដូច្នេះ តើយើងសមគួរនឹងទៅនាំមហោសថនោះមកទុកជាអ្នកប្រាជ្ញ ឬដូចម្ដេច ? អាចារ្យសេនកក៏ទូលថា: មិនទាន់ល្មមទេ, ព្រោះគិតថាតែមហោសថមកខ្លួននឹងខាតលាភ ព្រះរាជាឮដូច្នោះ ក៏ទ្រង់ព្រះចិន្ដាថា : មហោសថជាអ្នកប្រាជ្ញ អាចឆ្លើយប្រស្នាគ្មានទើសទាក់ហាក់ដូចជាក្មេងមិនមែនអាយុ ៧ ឆ្នាំ ៗ អាចារ្យសេនក មិនឲ្យអញទៅយកមហោសថមកទុកជាអ្នកប្រាជ្ញក្នុងទីនេះ តើព្រោះហេតុអ្វី? បើដូច្នេះអញកុំតាមពាក្យអាចារ្យនេះឡើយ ទ្រង់ព្រះចិន្ដាដូច្នោះហើយ ក៏ស្ដេចឲ្យប្រដាប់ប្រដាព្រះទីនាំង រួចក៏ទ្រង់យាត្រាចេញទៅជាមួយនឹងអាមាត្យសព្វមុខមន្ត្រីសេនាបតីជាដើម ហែហមចេញទៅប៉ុន្ដែពេលនោះសេះមង្គលដែលស្ដេចគង់ជាន់ជុំជើងក្នុងក្រហែងដីគ្រេប ស្ដេចក៏ខានយាងទៅ ហើយវិលមកកាន់ព្រះរាជវាំងវិញ ៗ អាចារ្យទាំង ៤ ដឹងហេតុដូច្នោះក៏ឡើងទៅទូលថា: បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គ ឮថាព្រះអង្គយាត្រាទៅយកមហោសថមែនឬ ? ព្រះរាជាមានព្រះឱង្ការថា

មែន ៗ អាចារ្យទាំង ៤ ក្រាបទូលទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គ! ហេតុអ្វីព្រះអង្គធ្វើអំពើឥតប្រយោជន៍ដូច្នេះ យើងខ្ញុំបានទូលថាឈប់សិនមិនទាន់ជាអ្វីទេ ឥឡូវនេះ ជើងសេះមង្គលបាក់កើតជាសុខព្រះដំណើរ ៗ ថ្ងៃក្រោយទៀត ព្រះបាទវិទេហរាជ សួរអាចារ្យទាំ ៤ ដូចមុនទៀត អាចារ្យទាំង ៤ ក៏ក្រាបទូលថា សូមព្រះអង្គកុំស្តេចយាងទៅឡើយ សូមប្រើរាជទូតទៅប្រាប់មហោសថថា យើងចេញមកកាន់សំណាក់ទៅឯង ឥឡូវជើងសេះមង្គលយើងបាក់ ចូរសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី នឹងទៅមហោសថ រកសេះមង្គលសងវិញ ៗ ទើបទ្រង់ប្រើអាមាត្យឲ្យទៅជំរាបសេដ្ឋី សេដ្ឋីបានដឹងហើយ ក៏រៀបចំដំណើរមានយានជំនិះនឹងបរិវារចូលទៅគាល់ព្រះរាជា, សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីចូលទៅដល់មុន ឯព្រះមហោសថកុមារ ក៏បង្គាប់ឲ្យបរិវារចាប់មេលាកណ្តៀតដើរតាមក្រោយ, លុះទៅដល់ព្រះបរមរាជវាំង សេដ្ឋីឃើញហើយក៏ក្រោកចេញទៅ ព្រះមហោសថកុមារក៏អង្គុយត្រង់កន្លែងនោះ ៗ បំណាកអាចារ្យទាំង ៤ នាក់ឃើញដូច្នោះ ក៏សើចក្អាក ៗ ថាមើល ៗ អ្នកប្រាជ្ញ ៗ ពេលនោះព្រះរាជាទ្រង់ស្រពោនព្រះភ័ក្ត្រខ្លាំង ប៉ុន្តែព្រះមហោសថក្រាបទូលថា: សូមទ្រង់មេត្តាប្រោះមេលានេះជាមេសេះអស្សតរមិនបានទេឬ ? ព្រះរាជាត្រាស់ថា: បានដែរហៅអ្នកប្រាជ្ញ ប៉ុន្តែថោកជាងសេះអស្សតរណាទៅ ៗ បពិត្រព្រះសមតិទេព ឪពុកនឹងកូនណាប្រសើរជាងណា ? បើឪពុកប្រសើរជាង លានេះទើបថ្លៃជាងសេះអស្សតរ ៗ ព្រោះលានេះជាឪពុកសេះ

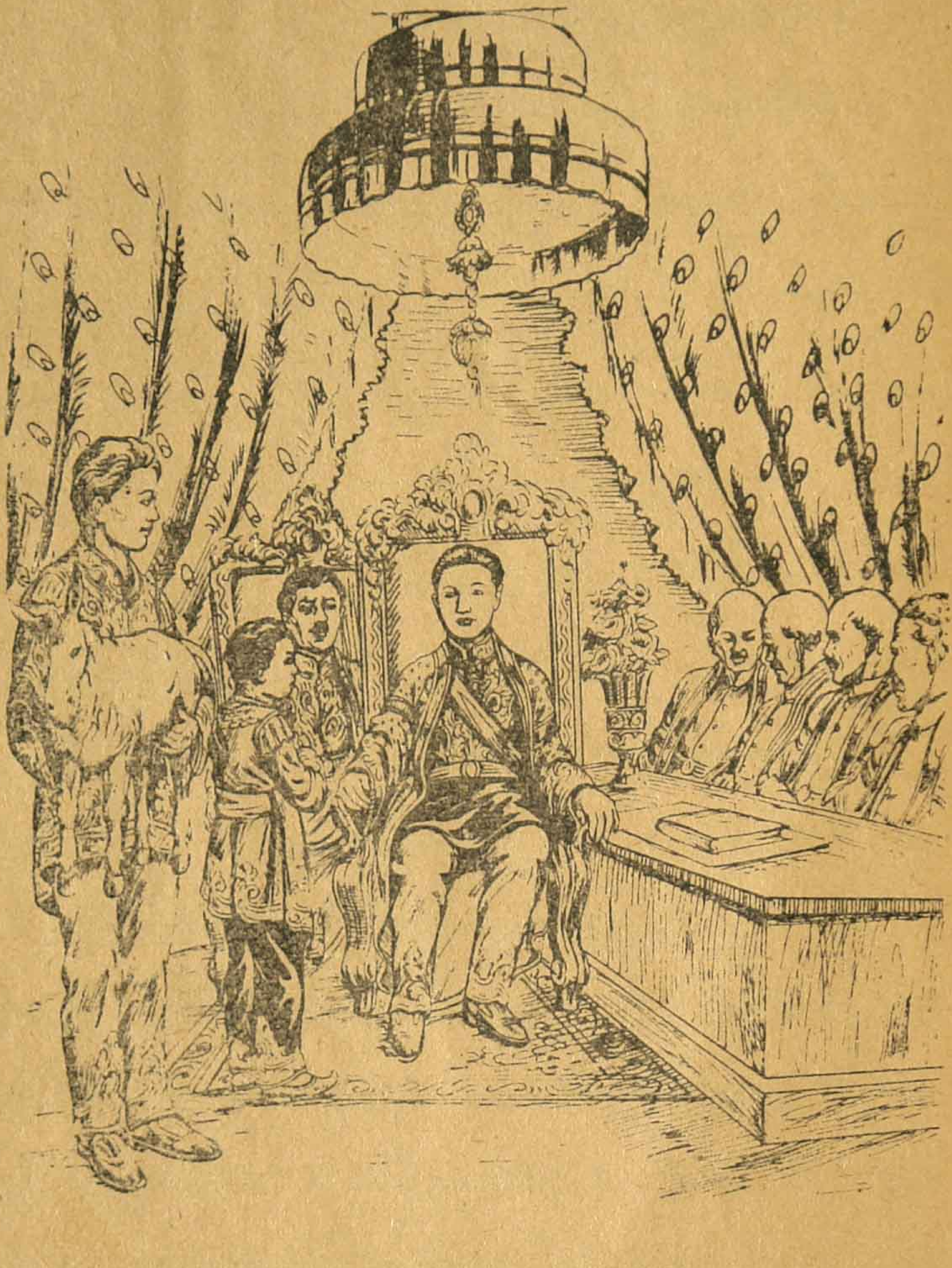

អស្សតរ ប៉ុន្តែមិនមានដំឡៃជាជាងលាសះអស្សតរឡើយ ៗ បពិត្រព្រះសម្មុ-
តិទេព បើឪពុកប្រសើរជាងកូនសូមព្រះអង្គយកឪពុកទៅព្រះអង្គចុះ បើកូន
ប្រសើរជាងសូមព្រះអង្គយកទៅព្រះអង្គជាសំណាងក៏បាន ៗ ព្រះរាជា
ស្តាប់ចំឡើយពោធិសត្វដូច្នោះក៏មានព្រះទ័យរីករាយក្រៃពេក ទ្រង់ចាប់

កន្ទីមាសមានក្លិនក្រអូបដោយគន្ធពិដោរមកចាក់លើផៃសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី ប្រ-ទានស្រុកបាចីនគ្រាមទាំងអស់ ព្រមទាំងទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ហើយតាំងមហោសថកុមារជាព្រះរាជបុត្រច្បងរបស់ព្រះអង្គ ។ សេដ្ឋីក៏ទទួលព្រម ហើយថ្វាយបង្គំលាចេញទៅផ្ទះវិញ ។ ចំណែកពួកមហាជនក៏ឲ្យពរសព្ទសាធុការគ្រប់ ៗ គ្នាថាប្រស្នានេះ អ្នកប្រាជ្ញឆ្លើយពិរោះក្រៃពេក ។

ឯព្រះពោធិសត្វឆ្លើយនេះ មិនមែនមើលងាយឥតដឹងគុណមាតាបិតានោះទេ គ្រាន់តែឆ្លើយឲ្យរួចបំណុលសងសេះអស្សតរដែលព្រះរាជាឲ្យសងប៉ុណ្ណោះ ។

ឯអាចារ្យទាំង ៤ ក៏អាប់មុខដោកទាបតាំងពីពេលនោះរៀងមក ។ ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលកូន, ឯងរក្សាបិតាដោយកិច្ចខាងក្នុង ឬខាងក្រៅស្រួល ? ក្រាបទូលថា សូមបំរើដោយកិច្ចការខាងក្រៅចុះ ព្រោះមានបរិវារច្រើនណាស់ ។ ព្រះរាជាក៏ទ្រង់ព្រះរាជទានផ្ទះមួយដល់មហោសថឲ្យនៅជានិច្ចទៅ ។

ថ្ងៃមួយព្រះរាជាចង់ល្បងប្រាជ្ញាឲ្យច្បាស់នឹងព្រះនេត្រ ទ្រង់ប្រើអាមាត្យឲ្យយកកែវមណីរ័តន៍ទៅ លាក់ក្នុងសំបុកក្អែកលើដើមត្នោតមួយដើមក្បែរមាត់ស្រះ មិនឲ្យបុរសដទៃណាមួយដឹងសោះឡើយ កែវមណីរ័តន៍ក៏ឆ្លុះស្រមោលទៅក្នុងទឹកស្រះ ។ ពួកមហាជនបានឃើញហើយ ក៏នាំគ្នាក្រាបទូលដល់មហាក្សត្រ ព្រះអង្គក៏ឲ្យអាចារ្យទាំង៤នាក់

ទៅរក ៗ អាចារ្យទាំង ៥ ក៏ប្រមូលមនុស្សឲ្យបង្ហូរទឹកក្នុងស្រះនោះចេញ ដល់អស់ទឹកក៏រកមិនឃើញ; ដល់បង្ហូរចូលមកវិញក៏ឃើញស្រមោលនៅក្នុងទឹកទៀត; អាចារ្យទាំង ៤ ឲ្យមនុស្សយកប្រលមកកំពង់មុខទឹក ហើយបង្ហូរចេញម្ដងទៀត ដល់បង្ហូរអស់ រកមិនឃើញទៀត ៗ ព្រះរាជាត្រាស់សួរទៅព្រះមហោសថ ៗ ក្រាបទូលថា ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងរកកែវមណីរតន៍នេះឲ្យឃើញដោយងាយ ៗ ទើបមហោសថឲ្យយកភាជន៍មាសមកដាក់ទឹកឲ្យពេញ ហើយយកទៅដាក់ត្រង់មាត់ស្រះនោះ ដើម្បីឲ្យឃើញជាក់ស្ដែងដល់ព្រះរាជា ដល់ដាក់ទៅ ស្រមោលកែវមណីរតន៍ក៏ចុះមកក្នុងភាជន៍មាសនោះដែរ ទើបទ្រង់ក្រាបទូលព្រះរាជាថា: បពិត្រព្រះអង្គ កែវមណីរតន៍នេះមិនមែននៅក្នុងស្រះនេះទេ បើដូច្នេះតើនៅឯណា? កែវមណីរតន៍នេះ នៅទីសំបុកក្អែកលើដើមត្នោតឯណោះ ទើបប្រើអាមាត្យឲ្យយកកែវមណីរតន៍នោះមកថ្វាយក្សត្រ ៗ ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះទ័យរីករាយ ទើបប្រទានកែវមណីមួយត្រណោតដល់ព្រះមហោសថព្រមទាំងបរិវារមួយពាន់នាក់ ៗ ចំណែកអាចារ្យទាំង ៤ នាក់រង់រតែតែអាប់មុខថោកទាបរៀងរៀបដកបមក ៗ

ព្រះបាទវិទេហរាជ នឹងមហាជនឃ្ញប្រាជ្ញាព្រះមហោសថ ដោយប្រស្នាទាំង ១៩ ប្រការដូចរៀបរាប់មកដូច្នេះ ព្រះមហោសថពោធិសត្វក៏បានដោះស្រាយជ្រះស្រឡះ គួរជាទីជ្រះថ្លារបស់ព្រះបាទវិទេហរាជពន់ពេក ព្រះអង្គក៏លើកដំកើងថាជាព្រះរាជឱរសយ៉ាងឯក ៗ

អបើកទិវិសំ ក្នុងថ្ងៃមួយជាខាងក្រោយមកទៀត ព្រះរាជាទ្រង់យាងទៅក្រសាលឧទ្យាន ពេលនោះ មានសត្វបង្កួយមួយ ចុះពីដើមគរ ធ្វើក្បាលងក់ងើប ៗ ព្រះរាជាត្រាស់សួរថា: បង្កួយនេះ វាធ្វើអ្វី? ព្រះមហោសថបរមពោធិសត្វក្រាបទូលថា បង្កួយនេះ វាគោរពព្រះអង្គ: ព្រះរាជាក៏មានព្រះហឫទ័យរីករាយនឹងបង្កួយនោះ ទ្រង់បង្គាប់ឲ្យអាមាត្យទិញសាច់ឲ្យបង្កួយនោះស៊ីតែរាល់ៗ ថ្ងៃ ដល់ថ្ងៃសីលអាមាត្យរកទិញសាច់មិនបានក៏យកមាសមួយថ្លៃស្មើនឹងសាច់ ទៅចំពាក់ទៅកបង្កួយ ៗ បានមាសពាក់ហើយក៏គិតថា អញក៏មានមាសពាក់ ព្រះរាជាក៏មានមាសពាក់ដូចគ្នា អញគោរពស្តេចធ្វើអ្វីទៀត ៗ ដល់សម័យខាងក្រោយព្រះរាជាស្តេចយាងទៅដល់ទីនោះ បង្កួយកើតមានះក្រអឺត មិនគោរពដូចមុនៗឡើយ ៗ ព្រះអង្គនឹកឆ្ងល់ក៏ទ្រង់សួរព្រះមហោសថកុមារ ៗ ក្រាបទូលថា: សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស វាមើលងាយព្រះអង្គ ពីព្រោះអាមាត្យបានចំពាក់មាសឲ្យវា ៗ ស្តេចទ្រង់ខ្ញាល់នឹងបង្កួយនោះ ទ្រង់បង្គាប់ឲ្យអាមាត្យបណ្តេញចេញពីទីនោះទៅ បង្កួយក៏ដល់នូវសេចក្តីវិនាសលាកដោយដំកើងមានះ រឹងត្អឹងប៉ុណ្ណោះឯង ៗ

អបរភាគេ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមកទៀត មានមាណពម្នាក់ឈ្មោះ " បិង្គិតមាណព ", បានចូលទៅរៀនវិជ្ជានឹងអាចារ្យទិសាបាមោក្ខ ខិតខំបំរើអាចារ្យដោយកិច្ចសព្វគ្រប់យ៉ាងហ្មត់ចត់ អាចារ្យស្រឡាញ់ពេញអធ្យាស្រ័យ ក៏រៀបផ្សំផ្គុំមាណពនោះជាមួយនឹង

ក្នុងក្រុមរបស់ខ្លួនឡើងជាភរិយា ប៉ុន្តែបណ្ឌិតមាណពនោះមិនព្រមរួមរួម សង្វាសជាមួយនឹងនាងជាភរិយានោះសោះ ពីព្រោះនាងនោះជាស្រីបរិបូណ៌ដោយលក្ខណា ៗ សម័យថ្ងៃមួយមាណពនោះ លាឪពុក - ម្ដាយក្មេក ដើម្បីនឹងវិលត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតរបស់ខ្លួនជាមួយនឹងភរិយា លុះដើរតាមផ្លូវឆ្ងាយទៅ ក៏មានសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន ជួនជាប្រទះឃើញដើមឧទុម្ពរមួយដើមនៅក្បែរផ្លូវ មានផ្លែទុំជាច្រើន បណ្ឌិតមាណព ក៏ឡើងបេះបរិភោគតែម្នាក់ឯង ឯនាងជាភរិយា និយាយសុំពីដីទៅថា: អ្នកជាស្វាមីអើយ សូមអ្នកបេះផ្លែទម្លាក់មកឲ្យខ្ញុំបរិភោគផង! មាណពនោះ ឆ្លើយពីចុងដើមឧទុម្ពរមកថា: ឯងឥតដៃទេឬ? នាងនោះដឹងថាស្វាមីរបស់ខ្លួនមានចិត្តមិនសប្បុរសនឹងខ្លួនដូច្នោះ នាងក៏ខំប្រឹងប្រែងឡើងបេះផ្លែឧទុម្ពរនោះ លុះកំពុងបរិភោគ ស្រាប់តែបណ្ឌិតមាណពលបស្រូតចុះមកមុន ហើយយកបន្លាមកស្រោសគល់រួចរត់បាត់ទៅ ឯនាងភរិយានោះ នៅជាប់លើដើមឧទុម្ពរតែម្នាក់ឯង ៗ ហេតុតែនាងនោះជាស្រីមានបុណ្យ ថ្ងៃមួយ ព្រះបាទវិទេហរាជ ស្ដេចយាងទៅក្រសាលព្រៃ បានឃើញនាងនោះហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរ លុះទ្រង់ជ្រាបសេចក្ដីសព្វគ្រប់ហើយ ស្ដេចឲ្យអាមាត្យដាក់នាងពីចុងឧទុម្ពរនោះមក រួចយកទៅអភិសេកជាអគ្គមហេសីឯកលើពួកស្រីស្នំទាំងអស់ ស្ដេចទ្រង់ប្រទាននាមនាងថា “ឧទុម្ពរទេវី„ ៗ

ថ្ងៃក្រោយព្រះរាជាទ្រង់បញ្ជិះនាងលើរាជរថ ជាមួយនឹងព្រះអគ្គ
ដើម្បីត្រួតត្រាមើលពួកកម្មករដែលធ្វើផ្លូវក្នុងព្រះនគរ ឲ្យស្អាតបាត,
ស្រាប់តែខងឃើញ បង្គិតមាណពកំពង់តែកាន់បបកញ្ចប់ជម្រះស្មៅ

បែកញើសកខេរ នាងក៏ញញើញញញឹមបិទមាត់ ៗ ព្រះរាជាទ្រង់ទតឃើញ ទឹកសង្ស័យក្នុងព្រះរាជហឫទ័យ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរនាងនោះថា: ចុះនាងឯង សើចអី? នាងទេវីក្រាបទូលថា: ខ្ញុំម្ចាស់អស់សំណើចនឹងស្វាមីដើម របស់ខ្ញុំម្ចាស់ទេតើ ៗ ស្ដេចទ្រង់ងាកទៅអាចារ្យសេនក ហើយត្រាស់ សួរថា: ដែលមានដែរឬ? ស្ដ្រីនឹងបុរសផ្ទុកខុសឆ្ងាយយ៉ាងហ្នឹង ! អាចារ្យនោះក្រាបទូលបន្ថែមថា សូមព្រះអង្គកុំទ្រង់ជឿសំដីកាឡ-កណ្ណីនេះ ៗ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ព្រះពិរោធខ្លាំង ទើបទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការ សួរទៅព្រះមហោសថកុមារវិញ ! ព្រះមហោសថកុមារក៏ក្រាបបង្គំទូលថា ធម្មតាមនុស្សអលក្សិត (មនុស្សឥតបុណ្យ) នៅរួមរាសស្នាជាមួយ នឹងមនុស្សលក្សិត (មនុស្សមានបុណ្យ) មិនកើតទេ ខុសឆ្ងាយពីគ្នា លន្ទឹងលន្ទោចដូចជាដីហើយនឹងមេឃ សូមទ្រង់ជ្រាប ៗ ព្រះរាជា ទ្រង់មានព្រះរាជហឫទ័យរីករាយសោមនស្សនឹងមហោសថ ពោធិសត្វយ៉ាងក្រៃ លែង ទើបត្រាស់ថា សាធុ ៗ ត្រូវណាស់ ហើយទ្រង់ប្រទានរង្វាន់ជា ច្រើន ៗ ឯនាងឧទុម្ពរាទេវី នាងសូមយកព្រះមហោសថកុមារជា ព្រះអនុជទៅរបស់នាង ៗ

តមកមានសត្វពពែមួយគេវាយបាក់ខ្នង នឹងឆ្កែមួយបាក់ជើងមួយ ទៅនៅដេកជាមួយគ្នាក្បែរកំផែងព្រះបរមរាជវាំង, ស្ដេចទ្រង់យល់ថា សត្វទាំងពីរច្បាស់ជាមិត្តសម្លាញ់នឹងគ្នាហើយ ក៏ទ្រង់ត្រិះជាប្រស្នាឡើង ចោទទៅអាចារ្យទាំង ៤ នាក់ថា: ម្នាលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយដ៏ចំរើន

សត្វដែលមានជើង ៧ មានខ្លួនមួយ តើជាសត្វអ្វី? អាចារ្យទាំង ៤ នាក់ គិតមិនឃើញក៏ក្រាបទូលថា ចាំថ្ងៃស្អែកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងអស់គ្នានឹងឆ្លើយថ្វាយ ហើយក៏បង្គំលាទៅផ្ទះទាំងអស់គ្នាទៅ ។ លុះទៅដល់ផ្ទះក៏ជំនុំគ្នាថា យើងមើលទៅរកប្រស្នានេះមិនឃើញទេមើលទៅ ប្រស្នានេះជ្រៅណាស់ បើដូច្នោះ ត្រូវយើងចូលទៅសុំរៀនពីចៅមហោសថកុមារជានរួចខ្លួន ហើយក៏នាំគ្នាចូលទៅសុំរៀន ។ ព្រះបរមៈពោធិសត្វ បង្គាប់ឲ្យអាចារ្យសេនកទន្ទេញថា មេណ្ឌា ៗ: អាចារ្យកាមិន្ទទន្ទេញថាសុនខោ ៗ, អាចារ្យទេវិន្ទទន្ទេញថា: ឧភោមិត្តា មនាបា ៗ, អាចារ្យបុក្កុ ទន្ទេញថា: ឧភោ មំសំ កិណាត្យាខាទន្តិ ៗ ។ ដល់ចាំស្ទាត់ហើយ ព្រឹកឡើងក៏នាំគ្នាចូលទៅក្រាបទូលព្រះរាជាតាមចាំ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់មិនដឹងជាសេចក្ដីជាដូចម្ដេច ទើបទ្រង់ត្រាស់សួរមហោសថកុមារ ៗ ក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសពពែមួយបាក់ខ្លួន, ឆ្កែមួយបាក់ជើងមួយ ជាមិត្តសម្លាញ់នឹងគ្នា ។

ព្រះរាជាក៏ទ្រង់លើកយកបញ្ហាមកសួរទៀតថា: មនុស្សមានទ្រព្យតែគ្មានបញ្ញានឹងអ្នកមានបញ្ញាតែឥតទ្រព្យ: តើអ្នកណាប្រសើរជាងណា ?: អាចារ្យសេនកឆ្លើយថា: អ្នកមានទ្រព្យឥតបញ្ញាប្រសើរជាង សូមទ្រង់ជ្រាប ។ ព្រះមហោសថពោធិសត្វក្រាបទូលថា: អ្នកមានបញ្ញាតែឥតទ្រព្យនោះប្រសើរជាង ហើយអាងកាសីតឯទៀតមកបញ្ជាក់ផង ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ហើយ ក៏រឹងរិតតែមានព្រះរាជហឫទ័យត្រេកអររីករាយក្រៃលែងទៅទៀត ទ្រង់បូជា គោឧសភ ១ ពាន់ ? រទេះសេះ

អាផា:ទយ្យ ១ម៉ឺន ទឹងស្រុកសួយ ១៦ ដល់ព្រះបរមពោធិសត្វមហោសថ ក្នុងកាលនោះឯង ៗ

នាងឧទុម្ពរទេវី ពិចារណាថា: មហោសថអ្នកប្រាជ្ញមានអាយុ១៦ឆ្នាំហើយ ទ្រព្យសម្បត្តិមហោសថប្អូនអញក៏មានច្រើនគួរដែរហើយ ធ្វើដូច្នេះអញគិតរកប្រពន្ធឱ្យប្អូនអញអេះ! នាងឧទុម្ពរទេវីគិតដូច្នោះហើយ ក៏ឡើងទៅទូលដំណឹងនោះដល់ ព្រះបាទវិទេហរាជ ៗ ទ្រង់ជ្រាបហើយ ក៏មានព្រះទ័យសោមនស្សត្រេកអរជាតេយ្យាភាព ៗ ទើបទ្រង់អនុញ្ញាតថា: ភ័ក្ត្រ ម្នាលឧទុម្ពរទេវី ជាអគ្គមហេសីសំឡាញ់! ចូរនាងរកតាមគាប់ចិត្តចុះ ៗ ចំណែកឯនាងឧទុម្ពរទេវីលុះស្តេចអនុញ្ញាតឱ្យហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ ទើបថ្វាយបង្គំលាព្រះរាជាត្រឡប់មកវិញ ៗ និយាយសារស័ព្ទសេចក្តីនោះដល់ព្រះមហោសថថា: នឹងទៅរកស្ត្រីក្រមុំម្នាក់យកមកធ្វើជាភរិយាបំរើ ៗ ព្រះពោធិសត្វឮដូច្នោះហើយគិតថា: បើឱ្យនាងឧទុម្ពរទេវីទៅរកប្រពន្ធមកឱ្យអញ! ដឹងជាគាប់ចិត្តឬមិនគាប់ចិត្ត បើដូច្នេះមានតែអញដើរទៅរកខ្លួនឯងវិញទើបស្រួល: គិតហើយក៏ឆ្លើយថា: បពិត្រព្រះនាងទេវី បើដូច្នោះកុំព្រួយបារម្ភអ្វី រឿងនេះស្រេចតែលើខ្ញុំចុះ ៗ នាងបានស្តាប់ពាក្យមហោសថថាដូច្នោះហើយ ក៏និយាយថា: បើដូច្នោះប្អូនចូរទៅរកខ្លួនឯងចុះ ៗ ពោធិសត្វក៏លានាង ទៅកាន់ផ្ទះខ្លួនដល់ហើយប្រាប់រឿងហេតុនោះដល់បរិវារទាំងឡាយរបស់ខ្លួនតាមដោយដំណើរ (រឿង) លុះប្រាប់រួចហើយក៏ដើរទៅម្នាក់ឯង តាមទ្វារខាងជើងទៅ

ដល់ស្រុកឧត្តរគ្រាម កាលនោះមានត្រកូលសេដ្ឋីចាស់ម្នាក់នៅស្រុកនោះ ឋយសម្បត្តិជាក្រៃក្រែលំបាកវិញ សេដ្ឋីនោះមានកូនក្រមុំម្នាក់ឈ្មោះនាង អមរា នាងនោះមានប្រាជ្ញា ប្រកបនូវលក្ខណពាំងពួង គ្មានអ្នកណា ១ ប្រាជ្ញាយកឋាការិយាបានឡើយ ។ ថ្ងៃមួយនាងនោះភ្ញាក់អំពីព្រឹក ចំអិន បបរ នឹងយកទៅជូនឪពុកនាងនោះនៅឯស្រែ ភ្ជួរ ហើយក៏ដោះដួសយ៉ាង ប្រញាប់រួចដើរទៅតាមផ្លូវ ។ ពេលនោះព្រះមហោសថអ្នកប្រាជ្ញឃើញ នាងនោះ ក៏រមិលមើលចុះឡើងជាច្រើនលើកច្រើនសារ ឃើញនាងនោះ មានលក្ខណគ្រប់គ្រាន់ដូច្នោះហើយ ក៏គិតថា: នាង.នេះជាស្រីមានលក្ខណ ហើយនាងមិនទាន់មានប្ដីផង ឯនាងអមរាជាធីតាកូនសេដ្ឋីវិញ ក៏.ឃើញ ព្រះមហោសថដែរ គិតថា: បុរសនេះសុភាពរម្យទម បើបានមកនៅផ្ទះអញ ។ អាចបំរើផ្គាប់ចិត្តបាន ។ មហោសថគិតថា: បើទុកជាដឹងថាពុំទាន់មានប្ដី ក៏ត្រូវតែអញសួរល្បងមើល តើនាងមានបញ្ញាឬគ្មាន គិតដូច្នោះហើយ ក៏ក្ដាប់ដៃបង្ហាញទៅនាងអមរានោះ នាងឃើញហើយ ដឹងថា បុរស នេះល្បងប្រាជ្ញាថា ខ្លួនអញមានប្ដី ឬ មិនទាន់មាន នាងគិតដូច្នោះ ហើយក៏ឈរនូវត្រង់កន្លែងនោះ ពាដៃបង្ហាញវិញ ព្រះមហោសថ ដឹងថានាងមានប្រាជ្ញា អាចដោះប្រស្នាបាន ក៏ដើរទៅជិតនាងនោះសួរ ថា ភទ្ទេ ម្នាលនាងក្រមុំ នាងឈ្មោះអ្វី ? នាងនោះឆ្លើយវិញថា អ្នកបង ឈ្មោះនាងខ្ញុំគេកន្លងរំលងទៅហើយ ឥឡូវនេះគ្មានទេ

អំពើនោះគេយកមកជាឈ្មោះនៃខ្ញុំ នាងប្រាប់នេះជាប្រស្នា ព្រះមហាសថត្ថហើយគិតថា: មនុស្សផងទាំងឡាយដែលមិនចេះស្លាប់នោះគ្មានទេ លុះគិតដូច្នោះ ហើយក៏ឆ្លើយថា: ម្នាលនាងៗ ឈ្មោះអមរាឬអ្វី? នាងឆ្លើយថា: ដូចអ្នកថា:នោះមែន ៗ ព្រះមហាសថសួរទៀតថា:

នាងយកបបរទៅជូនអ្នកណា? នាងអមរាប្រាប់ថា: បពិត្រអ្នក! ខ្ញុំយកទៅជូនទេវតាដែលរក្សាខ្ញុំពីមុន ៗ ព្រះមហោសថគិតថា: ទេវតាដែលរក្សាអំពីមុននោះ គឺម្ដាយឪពុក ហើយសួរថា: នាងយកទៅជូនឪពុកម្ដាយនាងឬ? នាងថា: ចាសអ្នក ៗ ឪពុកនាងធ្វើការអ្វី? ឪពុកខ្ញុំធ្វើការមួយជាពីរ ពោធិសត្វគិតថា: ដែលហៅថាធ្វើការមួយជាពីរនោះ គឺប្រាកដជាភ្ជួរស្រែទើបថា: ឪពុកនាងទៅភ្ជួរស្រែឬ? ចាសអ្នក ៗ ឪពុកនាងធ្វើស្រែត្រង់កន្លែងណា? ត្រង់កន្លែងដែលគេទៅហើយមិនមកវិញ ពោធិសត្វគិតថា កន្លែងដែលគេទៅហើយមិនមកវិញនោះគឺព្រៃស្មសានដែលគេដុតខ្មោចមនុស្សផងទាំងឡាយ ហើយថា ឪពុកនាងទៅធ្វើស្រែឯព្រៃស្មសានដែលគេដុតខ្មោចឬ? ចាសអ្នក! ៗ នាងត្រឡប់មកផ្លូវនេះវិញឬ? ឬមិនទាន់មកទេ? បពិត្រអ្នក! បើគេមកខ្ញុំពុំបានមកឡើយ បើគេមិនបានមកខ្ញុំនឹងត្រឡប់មកវិញ ៗ ពោធិសត្វសួរថា ម្នាលនាង! ឪពុកនាងទៅធ្វើស្រែឯនាយស្ទឹង បើទឹកជន់មកនាងពុំបានមកឡើយ បើទឹកមិនជន់ទើបនាងបានមកដូច្នេះមែនឬ? ចាសអ្នក? ដូច្នេះមែន ៗ

ព្រះមហោសថនឹងនាងអមរា និយាយឆ្លើយឆ្លងដូច្នេះហើយ នាងក៏សរសើរថាបពិត្រអ្នកកំឡោះមានរូបស្រស់មានសំដីពីរោះមានប្រាជ្ញាឆ្លៀត សូមពិសារបបរនេះចុះ ៗ ពោធិសត្វថា: ម្នាលនាងស្រក្រមុំ នាងមានមារយាទល្អ បងស្ដាប់សំដីនាងពីរោះក្រៃពេកបងនឹងបរិភោគបបរនេះ ៗ នាងអមរាក៏ដាក់ឆ្នាំងអំពីសិរសាអង្គុយក្នុងទីនោះជាមួយព្រះពោធិសត្វ ៗ

នាងអមកដួសបបរមួយចំណែកទុកជូនឪពុក សល់ពីនោះជូនព្រះពោធិសត្វ បរិភោគ ៗ លុះរួចហើយ នាងក៏ជូនស្លាបារីទៀត ៗ ត្រង់កន្លែងនោះ មានដើមពុទ្រាមួយដើមមានផ្លែទុំជាច្រើន នាងក៏ឡើងបេះដាក់ថ្នក់ស្រេច ហើយ ពោធិសត្វក៏និយាយទៅថា: ម្នាលនាងប្អូននាងឲ្យផ្លែពុទ្រាមក

បងខ្វះ នាងអមរាក៏និយាយជាប្រស្នាល្បងមើលទៀតថា: បពិត្រអ្នក! អ្នកបងពិសារផ្លែពុទ្រាក្តៅឬ? ឬផ្លែពុទ្រាត្រជាក់? ពោធិសត្វដឹងថា នាងល្បងប្រាជ្ញាខ្លួនហ្នោះ ក៏ធ្វើជាមិនដឹងហើយនិយាយទៅថា: បងចង់ស៊ីផ្លែពុទ្រាក្តៅ: នាងក៏បោះផ្លែពុទ្រាទៅលើដីខ្សាច់ដែលកំពង់ក្តៅ ព្រះពោធិសត្វក៏រើសផ្លែពុទ្រានោះមកផ្លុំដីខ្សាច់ចេញ ហើយបរិភោគទៅ ៗ ទើបនិយាយទៅទៀតថា: ម្នាលនាង! ចូរនាងឲ្យផ្លែពុទ្រាត្រជាក់មកបងស៊ីម្តង, នាងក៏បោះផ្លែពុទ្រាទៅលើស្មៅ ៗ ពោធិសត្វគិតថា: នាងនេះមានប្រាជ្ញាណាស់តើ!, ព្រះអង្គមានព្រះទ័យត្រេកអរសាទរនឹងនាងនោះក្រៃលែង ៗ លុះនាងចុះពីលើដើមពុទ្រាមក ព្រះពោធិសត្វសួរទៀតថា: ម្នាលនាង ផ្ទះនាងនៅត្រង់កន្លែងណា? បងចង់ទៅស្គាល់! នាងក៏ប្រាប់ថា: បពិត្រអ្នក ផ្ទះខ្ញុំមានដើមរលួសពីរ មានផ្ការីកស្គុះស្គាយ ជិតផ្សារលក់ដូរ នៅក្នុងស្រុកឧត្តរគ្រាម នាងបង្ហាញផ្លូវពោធិសត្វហើយ ក៏លាពោធិសត្វ យកបាយទៅជូនឪពុកនាងហោង ៗ

ព្រះមហោសថបរមពោធិសត្វ ក៏ដើរទៅរកផ្ទះនាងអមរា តាមសំដីដែលនាងប្រាប់ លុះទៅដល់ហើយក៏ចូលទៅ ៗ ចំណែកម្តាយនាងអមរា ឃើញព្រះពោធិសត្វចូលមកកាន់ផ្ទះខ្លួនហ្នោះ ក៏ក្រាលកន្ទេលលើកបាយមកជូនពោធិសត្វបរិភោគ ៗ ពោធិសត្វក៏និយាយថា: បពិត្រអ្នកម៉ែ! នាងជាប្អូនស្រីបានឲ្យខ្ញុំបរិភោគរួចហើយ ៗ ម្តាយនាងអមរា

ឮដូច្នោះ ក៏ដឹងថា អ្នកនេះមកប្រយោជន៍ដើម្បីចង់បានកូនអញទេតើ ! ។ ឯព្រះពោធិសត្វ ដឹងថា: គ្រូបសេដ្ឋីនេះជាអ្នកខ្សត់ទុគ៌ត ព្រះអង្គក៏និយាយទៅថា: បពិត្រអ្នកមេខ្ញុំនេះបេះផុលសំពត់ដែលដាច់ដាច តើអ្នកមានបុះទេ? ខ្ញុំទិញផុលជូន ។ ម្ដាយនាងអមរាក៏ឆ្លើយថា: ហៃបា! ខ្ញុំគ្មានទ្រព្យអ្វីផ្ដល់អ្នកទេ, ពោធិសត្វថា: ខ្ញុំមិនស៊ីឈ្នួលទេ ចូរអ្នកយកមកខ្ញុំទិញផុលជូនអ្នកទទេ ។ ម្ដាយនាងអមរា ក៏យកសំពត់ដែលដាច់ដាចមកឲ្យពោធិសត្វផុលឲ្យ ។ លុះរួចហើយ ពោធិសត្វប្រាប់ថា: សូមអ្នកមេប្រាប់ដល់អ្នកស្រុកទាំងអស់ឲ្យដឹងសព្វគ្នា, ម្ដាយនាងអមរាក៏ទៅប្រាប់គេឯងអស់ទាំងស្រុក, មនុស្សធំទាំងឡាយក៏យកសំពត់ដែលដាច់ដាចមកជួលពោធិសត្វឲ្យផុលឲ្យ ។ ព្រះពោធិសត្វធ្វើអំពើស៊ីឈ្នួលផ្លូវប្រេះ ក៏បានមាស ១០០០ ដម្លឹងក្នុងថ្ងៃនោះ ។ ម្ដាយនាងអមរាក៏រៀបចំដាំបាយល្ងាច នឹងចំណីអាហារជាច្រើន ។ ឯនាងអមរា លុះល្ងាចហើយ នាងក៏មកអំពីព្រៃជាមួយឪពុក ក្បាលទូលបាច់ឧស បង្អែកគណ្ដៀតស្ទឹកឈើជាអន្ទាក់នឹងបន្ទុំគ្រប់ប្រការ ។ ព្រះពោធិសត្វនឹងឪពុកម្ដាយនាងអមរា បរិភោគភោជនាហាររួចហើយនាងអមរាក៏យកទឹកមកលាងដៃជើងម្ដាយឪពុក នឹងពោធិសត្វរួចទើបនាងបរិភោគខ្លួនឯងជាខាងក្រោយ ។ តមកព្រះពោធិសត្វក៏រៀបមង្គលការនឹងនាងអមរាជាភរិយា ។ លុះកន្លងពីរ-បី-ថ្ងៃព្រះពោធិសត្វចង់ល្បងនាងអមរា ក៏និយាយថា: ម្នាលប្អូនស្រី ចូរនាងយកអង្ករបានកន្ទះនាឡិ

ទៅចំអិនជាបបរទឹងនំទឹងបាយឲ្យបងអំពីព្រឹក, នាងក៏យកអង្ករ ៣ស្រិត អង្ករដើមនាងចំអិនបបរ អង្ករកណ្ដាលនាងចំអិនបាយ អង្ករចុងនាងធ្វើនំ លុះបានស្រេចហើយ ក៏លើកមកជូនពោធិសត្វ ក៏បរិភោគមានរស់ឆ្ងាញ់ពីសារយ៉ាងក្រៃលែង, ប៉ុន្តែនិយាយទៅថា: ម្នាលនាងម្ដេចនាងមិនបេះស្ពដណ្ដាំផ្លូវប្នេះ ? ធ្វើឲ្យតែអស់អង្ករ ! ហើយស្ដោះទឹកមាត់ដាក់ក្នុងបបរចាក់ចោលទៅដី, នាងឃើញដូច្នោះក៏មិនខឹងឡើយ នាងនិយាយទៅថា: បពិត្រអ្នក ! បើបបរនេះមិនឆ្ងាញ់ទេ សូមអ្នកអញ្ជើញពីសារនំវិញ ព្រះពោធិសត្វបរិភោគហើយ ក៏ស្ដីដូចមុនទៀត នាងយកបាយមកជូនទៀត ពោធិសត្វបរិភោគហើយក៏ថា: ដូចមុនទៀត, ហើយស្ដីថា: នាងឯងម្ដេចមិនបេះស្ពដណ្ដាំ ធ្វើឲ្យតែអស់ទ្រព្យអញផ្លូវប្នេះ , ហើយទ្រង់ធ្វើដូចជាខឹង យកបាយនំបបរចាក់លាយជាមួយគ្នាហើយស្រោចពីលើក្បាលនាងប្រឡាក់ពេញកាំងខ្លួន ហើយបណ្ដេញថា: ចូរនាងចុះចេញឲ្យឆ្ងាយទៅ ៗ នាងក៏នៅតែមិនខឹង បែរជានិយាយទៅថា បពិត្រអ្នកជាស្វាមី, អ្នកធ្វើដូច្នេះប្រពៃពេកណាស់; ហើយនាងសំពះពោធិសត្វចុះទៅតាមបង្គាប់ ៗ

ពោធិសត្វដឹងថា: នាងមិនខឹងដូច្នោះហើយ ក៏បន្ទូលទៅថា ម្នាលនាងចូរនាងមកណេះ, នាងក៏ត្រឡប់មកវិញ, ហើយអង្គុយជិតព្រះពោធិសត្វ ព្រះអង្គក៏ហុចសំពត់កម្ពល ហើយប្រាប់ថា: ចូរនាងទៅងូតទឹកជំរះខ្លួនឲ្យស្អាត ហើយស្លៀកសំពត់កម្ពលនេះ រួចត្រឡប់មកជិត

អញ្ជើញ ៗ នាងក៏ធ្វើតាមបង្គាប់ ៗ រួចហើយព្រះពោធិសត្វយកទ្រព្យដែលគេបាននៅទីនោះក្តី នាំមកអំពីនាយក្តី ព្រះអង្គជូនទៅម្តាយឪពុកនាងអមរាទាំងអស់ ហើយក៏លាម្តាយក្មេកឪពុកក្មេក នាំនាងអមរាមកកាន់លំនៅខ្លួនវិញ ៗ

ព្រះមហោសថ ឲ្យស្បែកជើងទឹងជូនទៅនាងពាក់ នាងក៏ទទួលពាក់ លុះដើរដល់កណ្តាលវាល នាងដោះជូនទឹងស្បែកជើងចេញ លុះដល់កន្លែងមានទឹក នាងក៏ពាក់ស្បែកជើងដើរ ព្រះពោធិ-

សត្វឃើញដូច្នោះក៏សួរថា: ហេតុអ្វីបានជានាងដើរលើគោកមិនពាក់ស្បែកជើង លុះដើរក្នុងទឹកបានពាក់ដូច្នេះ, នាងឆ្លើយថា: បពិត្រព្រះភស្តា ដើរលើគោកខ្ញុំមើលបន្លាជាដើមឃើញ ឯដើរក្នុងទឹកឆ្អឹងត្រីឬបន្លាជាដើមខ្ញុំមើលពុំឃើញ ហេតុដូច្នេះហើយបានជាខ្ញុំធ្វើបែបនេះ ។ ព្រះពោធិសត្វឮហើយនឹកថា នាងនេះជាស្រីមានប្រាជ្ញាណាស់តើ ។ លុះដើរទៅដល់ក្នុងព្រៃ នាងយកជួនមកពាក់វិញ ព្រះពោធិសត្វសួរទៀតថា: ម្នាលប្អូនស្រីហេតុអ្វី បានជាដើរកណ្ដាលវាលនាងមិនពាក់ លុះដើរដល់ក្នុងព្រៃមួប់បាននាងពាក់, នាងឆ្លើយថា: បពិត្រព្រះភស្តា ដើរក្នុងព្រៃមួប់បានជាខ្ញុំពាក់ ព្រោះខ្លាចក្រែងឈើស្ងួត ឬមែកឈើពុកបាក់មកត្រូវក្បាល ! ព្រះពោធិសត្វឮហើក៏មានព្រះទ័យត្រេកអរក្រៃលែង ហើយក៏នាំនាងចូលទៅក្នុងនគរមិថិលា ។

នៅមានតទៅខ្សែទី ៣

សៀវភៅដែលមានជាវនៅគេហស្ថាន គីម.គី គីះ

ព្រះថោងនាងនាគ . . .	១ សៀវភៅថ្លៃ	១០៛០០
ព្រះបទុមគោរប់ . .	”	១០៛០០
រឿងជ័យសុរិវង្ស ទី ១ ដល់ទី ៤ ចប់ .	”	១០៛០០
រឿងនាងតីគណ្ដាប់ . . .	”	១០៛០០
ព្រះគោព្រះកែវ ទី ១ ដល់ទី ៧ ចប់ .	”	៨៛០០
តេជាដំឌិន ទី ១ ដល់ទី ៧ ចប់ . .	”	៨៛០០
ទឹកកំផ្កាកំ ទី ១ ទី ២ ចប់ . . .	”	៨៛០០
កាព្យកំសាន្តចិត្ត	”	៦៛០០
រឿងធនូមឿង ទី ១ ទី ២ ចប់ . .	”	៨៛០០
រឿងធ្មេញជ័យ	”	១២៛០០
រឿងគាឡាជាំងមនុស្សម្នាក់ទិញបង្កៀងទិញ	”	១៤៛០០
រឿងព្រះសធន នាងកែវមនោរា ទី ១ ទី ២ ចប់	”	៩៛០០
រឿងកែវឡូងកែវឡាយ ទី ១ ទី ២ ចប់ .	”	១១៛០០
ពិម្ពាពិលាប	”	១០៛០០
នានាធម្មសំវេគ	”	៨៛០០
ល្បើកសត្វអក	”	៤៛០០
រឿងតាឯក ទី ១ ទី ២ ទី ៣ ទី ៤ .	”	៤៛០០
សេកសារិកា	”	៧៛០០
រឿងរតនាវង្ស ទី ៦ ទី ៧ ទី ៨ . .	”	៥៛០០

សៀវភៅដែលមានជាវនៅគេហស្ថាន គីម-គី គឺ៖

សុន្ទរកថា	១ សៀវភៅថ្លៃ	៥៛០០
សម្មាសិក្ខាបទក្នុងធម្មវិន័យ		១២៛០០
ទេវតាភាសិតនិងពុទ្ធភាសិត . .	"	៨៛០០
បកិណ្ណកបរិត	"	១២៛០០
វេយ្យាករណ៍បាឋ ទី ១ . . .	"	១៨៛០០
" " ទី ២ . . .	"	១៧៛០០
វេយ្យាករណ៍ខ្មែរ	"	១៣៛០០
ធម្មសង្គហៈ ភាគ ១ ភាគ ២ . .	"	១៥៛០០
បញ្ញានិទ្ទេស	"	២៥៛០០
ប្រស្នាគិហិបដិបត្តិ	"	១៨៛០០
វិធីប្រែបាលី	"	២៥៛០០
ប្រស្នាអភិធម្ម	"	២៥៛០០
ប្រស្នាត្រៃគុណ	"	២៥៛០០
សាមណេរវិន័យបញ្ហា . . .	"	១៨៛០០

សៀវភៅកំពុងបោះពុម្ពទៅ

រឿងដំបងក្រញូង-ក្អាត់ក្រក-បក្សីចាំក្រុង រឿងចម្ប៉ាថោងចិញ្ចឹមក្រពើ

រឿងវិបុលសង្គ្រាម រឿងព្រះបាទអជាតសត្រូវ

រឿងសុវណ្ណគីណា រឿងនិទានៈទេវទត្ត

រឿងព្រះសុវណ្ណវង្ស រឿងខ្យងសាំង

និងសៀវភៅ បារាំង ខ្មែរ ដទៃទៀតជាច្រើន

ការផ្សាយរបស់

លេខ ៨៨ វិថីអេមេត្រង់ ភ្នំពេញ

ជិតពេទ្យគុនព្រហ្មបាយ័នផាល់

រក្សាសិទ្ធិ

រោងពុម្ពអាស្ប៉ាទិច
ភ្នំពេញ

បណ្ណាល័យ
សាលអា